

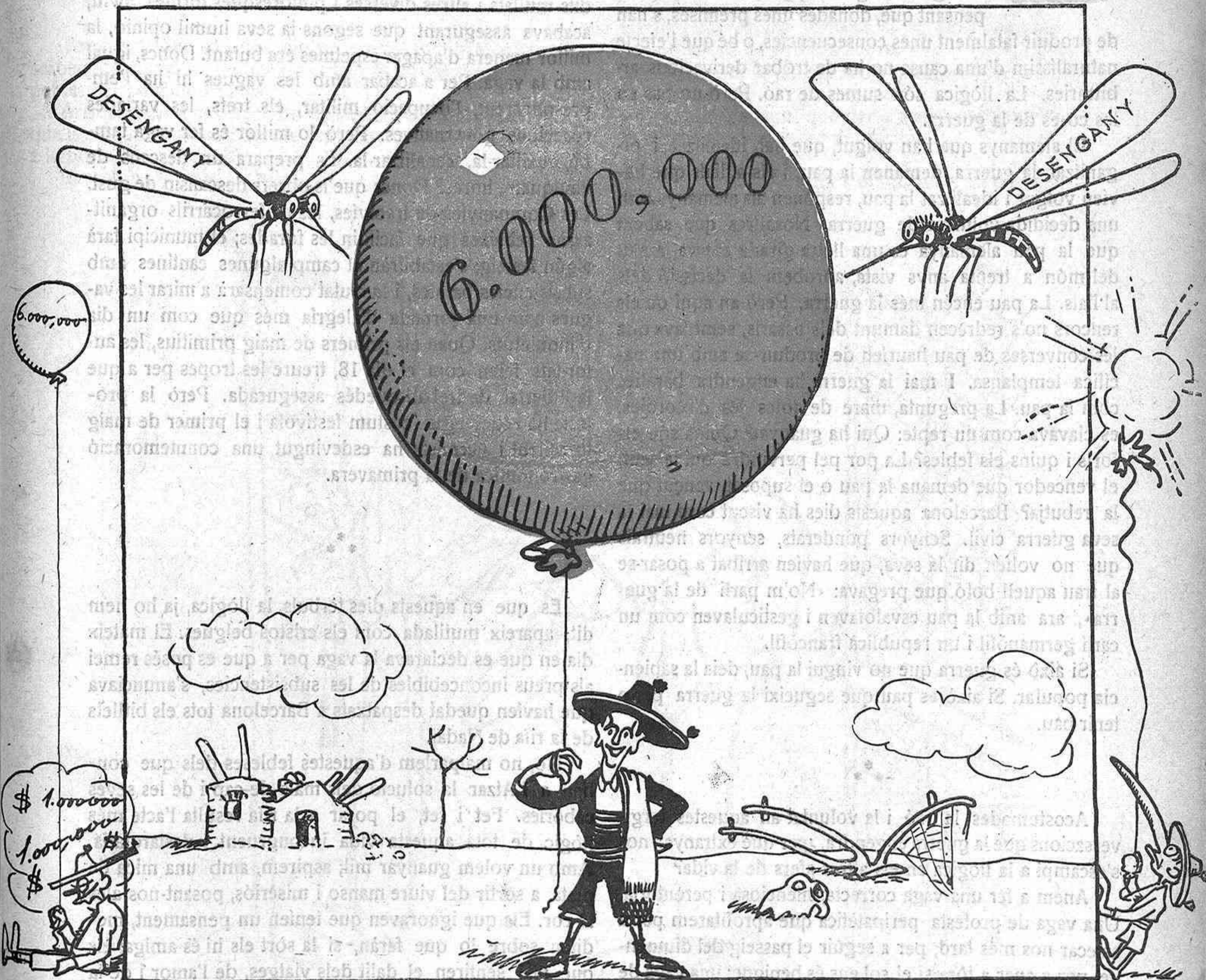
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1982 ————— Any XXXVIII

BARCELONA 22 DE DESEMBRE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

LA BOMBA

La més bella il·lustració de la criatura espanyola

PARADOXES

A guerra ha trasbalsat la llògica. Al temple en runes, a les carcaces dels pobles, als boscos esquelètics, a la terra regirada, s'ha d'afegir la llògica capgirada. Un home va pensant que, donades unes premisses, s'han de produir fatalment unes conseqüències, o bé que l'efecte naturalíssim d'una causa no ha de trobar derivacions arbitràries. La llògica són sumes de raó. Però no pas en les coses de la guerra.

El alemany que han volgut, que han idealitzat i organitzat la guerra, demanen la pau, i els aliats que havien volgut i idealitzat la pau, responen als alemanys amb una decidida voluntat de guerra. Nosaltres que sabem que la pau alemanya és una lletra girada contra la pau del món a trenta anys vista, aprofitem la decisió dels aliats. La pau encén més la guerra. Però an aquí on els rencors no's redrecen damunt dels ossaris, semblava que les converses de pau haurien de produir-se amb una pacífica templansa. I mai la guerra ha engendrat baralles com la pau. La pregunta, mare de totes les discordies, es clavava com un repte: Qui ha guanyat? Quins són els forts i quins els febles? La por pel pervindre qui la sent, el vencedor que demana la pau o el suposat vençut que la rebutja? Barcelona aquests dies ha viscut com mai la seva guerra civil. Senyors ponderats, senyors neutrals que no volien dir la seva, que havien arribat a posar-se al trauc aquell botó que pregava: «No'm parli de la guerra», ara amb la pau esvalotaven i gesticulaven com un carlí germanòfil i un republicà francòfil.

Si això és guerra que no vingui la pau, deia la sapientia popular. Si això es pau que segueixi la guerra per a tenir pau.

* * *

Acostumades la raó i la voluntat an aquestes tergiversacions que la guerra engendra, ¿per què extranyar-nos s'escampi a la llògica en els altres afers de la vida?

Anem a fer una vaga correcta, silenciosa i perentoria. Una vaga de protesta peripatètica que aprofitarem per a aixecar-nos més tard, per a seguir el passeig del diumenge, per a anar a fòra si el sol ens és benigne; una vaga de dilluns, una vaga de sabaters; en fi. Les autoritats, davant de tan bons propòsits, en lloc d'agrair-los, mobilitzen totes les guardies, treuen la tropa al carrer, ocupen la ciutat i l'agiten i l'esporgueixen, i mentres els vaguis-

tes passeigen la dolçor del repòs, elles corren per la ciutat amb soroll d'armes.

I aquí ens trobem, aplicada a la vaga del dilluns, la mateixa darrera paradoxa de la guerra. Els obrers que sempre volien fer una mica de revolució, organitzen la pau de la vaga, i les autoritats que existeixen per a mantenir l'ordenada pau en Sodoma, volien la guerra. I tant fàcil que era canalitzar la vaga, completant-la amb sensates disposicions!

Swift, l'autor del *Gulliver*, deia que una minyona tenia moltes maneres d'apagar les espelmes; ficant-les al aigua, apretant-les contra la paret, trepitjant-les, apoiant-les contra els trajos de la senyora, apretant-les amb els dits mullats i altres diverses i pintoresques formes. Swift, acabava assegurant que segons la seva humil opinió, la millor manera d'apagar espelmes era bufant. Doncs, igual amb la vaga. Per a acabar amb les vagues hi ha l'empressonament, l'ocupació militar, els trets, les variades coaccions governatives. Però lo millor és fer vaga també, auxiliar-la, canalitzar-la. Es prepara un descans de vintiquatre hores? Doncs que'ls obrers descansin de gust. Les Companyies de tramvies, les de ferrocarrils organitzaran rebaixes que facilitin les forades; el municipi farà algún festeig; s'establiran al camp algunes cantines amb subsistències barates, i la ciutat comensarà a mirar les vagues com una jornada d'alegria més que com un dia d'inquietuts. Quan els primers de maig primitius, les autoritats feien com el dia 18, treure les tropes per a que la llibertat de treball quedés assegurada. Però la protesta ha esdevingut costum festívola i el primer de maig turbulent i alarmista ha esdevingut una commemoració gastronòmica de la primavera.

* * *

Es que en aquests dies tèrbols, la llògica, ja ho hem dit, apareix mutilada com els cristos belgues. El mateix dia en que es declarava la vaga per a que es posés remei als preus inconcebibles de les subsistències, s'anunciava que havien quedat despatxats a Barcelona tots els bitllets de la rifa de Nadal.

No, no malparlem d'aquestes febleses dels que confien a l'Atzar la solució dels mals-de-cap i de les seves cabories. Fet i fet, el posar a la rifa resulta l'acte més lògic de tota aquesta vida incongruent i destarotada. Amb un volem guanyar mil; aspirem, amb una mica de plata, a sortir del viure manso i miserios, posant-nos ales al cor. Els que ignoraven que tenien un pensament, mediten sobre lo que faràn, si la sort els hi és amiga; els que mai sentiren el dalit dels viatges, de l'amor i de la polida vida, somnien i percebeixen en l'ànima un tremolor que és poesia. ¿Per què, doncs, abominar de la rifa que fa sentir-nos l'ànima? La rifa és la pau, és la vaga ordenada, és la poesia tentant als que mai pecaren ni

tingueren desitjos, és l'imaginació escrivint a cada casa una novela...

Es clar que després la rifa esdevé una cosa trista, per a l'endemà, quan no s'ha tret, com ho és la pau que no arriba i la vaga que no fa més que restar un jornal a la setmanada.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

EL GAT

Tommy i John són dos anglesets molt trempats que acaben de regressar de les trinxeres i es dirigeixen a un poblet del nord de França.

Arriben de nit al poble, un poble sense hostel, i com que'ls apreta la gana, no se'ls acut altra cosa que trucar a la porta de la rectoria.

El rector els baixa a obrir:

—Què passa?

—Som dos soldats anglesos. Demanem bon jaç i bona teca... pagant.

Si haguessin estat oficials, el rector se'ls hauria cregut en això de «pagant», però eren soldats!

—Fills meus, un pilot de palla encara el trobarem... però ai, manyacs!... de minestra, ni gotal...

Els anglesets alçaren les espatlles, contrariats.

Un cop ageguts al jaç de palla, i quan pels roncs del senyor rector, conegueren que aquest ja s'havia adormit, se posaren a dialogar en veu baixa:

—Tu t'ho creus, John, que tot un senyor rector no tingui res per a menjar?

—I cal... Un rebost ben proveït que deu tenir!

—Espera't; aviat ho sabrem—feu En Tommy.

I caminant de quatre grapes se'n anà vers les habitacions del mossèn.

Al cap de poca estona tornava al jaç amb una gran llesca de pa i un tall de pernil a sobre.

—Redéul... I còm te les has arreglades?—li preguntà En John.

—Molt senzill. Vet-aquí que per a a anar al rebost he tingut de passar per la cambra del rector.

—I no has topat enlloc?

—Sí; he bellugat una cadira i el mossèn s'ha desper-

EL BURGÉS CATÓLIC

—Es inútil, jo de dècimes no n'admeto si no van acompanyades del butlletí de confessió.

A CAU D'ORELLA

Xistos madrilenys

—Veus, aquestes lliga-cames? Me les ha regalades en Francsquet.

—An ell rai, li deuen sortir barates.. No vas dir que era lligaire?..

tat cridant: «Qui hi ha?» Aleshores, jo que sí, m'he posat a imitar el gat: Meul... meul... meul... I sento que ell torna a dormir-se, murmurant: «Diantre de gat!... Aixís te re-ventessís!...»

En John, fregant-se les mans, interrompé:

—Ah!... Aixís ja sé com s'ha de fer; jo també me'n vaig a cercar menjar.

Se dirigí vers el rebost, de quatre grapes com el seu company, però, desgraciadament, al passar per la cambra del senyor rector, no sols topà amb la cadira, sinó que la va fer caure, movent un gran terrabastall.

—Malviatge el dimoni!—bramulà el clergue des del llit.

—No tingui por—respongué En John.

—Qui hi ha?

—Soc el gat.

ADELÍ

Són dos antípodes aquests dos homes, sobre els quals l'enginy Madrid ha caigut burleta. L'un és de la esquerra, l'altre de la dreta; l'un va rasurat a l'anglesa, l'altra porta una barba d'armat, de «*Céfiro Oriente Lillo*», de don Joan Pelut. L'un és prim; l'altre gros. L'un exhibeix un cap perfecte de dependent de barberia; l'altre és un calvo excessiu. Al primer li escauria un frac blau, de vell romàntic o de tanguista contemporani; al segon una túnica grega o una toga romana. ¿Heu vist aqueixa estatua de Sòfocles que vénen en totes les botigues artístiques o l'Esculapi d'Empuries? Doncs un Sòfocles o un Esculapi, però calvo. Afegim que l'un és diputat i l'altre senador. L'un, finalment, s'anomena Felip Rodés, mentres que l'altre respón al nom eufònic de Pere Rahola i Molinas.

Madrid s'hi ha fixat en aquest parell d'homes nostres i ha cercat un motiu que els sintetitzés.

An En Felip Rodés, àgil, presumit, tanguista, li diuen *Serafin el Pinturero*.

An en Rahola, imponent, barbut, apoteòsic, l'anomenen *El asombro de Damasco*.

Ànima pagesa

La guerra arriba a inquietar fins la nostra reposada pagesia. Igual que nosaltres per viles i pobles, molts pagesos no s'en van a dormir tranquils fins a haver llegit el comunicat. Una sola cosa els inquieta. Ells han arribat

a conèixer an En Briand, George, Trepoff, als generals i als polítics, però ja se sab que els pagesos, com els francesos, no saben geografia. I és la geografia el seu torment: La Polònia, senyors ¿on cau la Polònia? I la Valaquia ¿on serà la Valaquia?

Un amic nostre ha anat aquests dies al seu poble. Periodista, va reunir als pagesos més notables a la taula del cafè, demanant-los-hi notícies. Un es va confessar:

—Lo que jo no arribo a entendre és el mapa.

El nostre amic ne portava un de mapa. El mostrà i començà la descripció de la guerra. Aquí estan els alemanys, aquí els austriacs, aquí els russos...

El pagès antigegràfic, esguardà toçudament el mapa, redreçà el cap i amb un tò d'home que sab lo que afirma, digué:

—Ja sé quins guanyaràn.

- Quins?
- Els russos.
- Per què?
- Perquè els hi vé de baixada.

Desconfiança pagesa

Recollim, ja que ens hi hem posat, una altra anècdota pagesívola.

El *Cu-Cut* era el tipu just del nostre pagès desconfiat, magençat i viu, d'aquells vius que sempre es pensen que no existeixen a la terra més que ous per a amagar-los-hi. Aquest tipu de pagès *Cu-Cut*, mentres llaurava, va veure uns artillers.

Nosaltres necessitem aquesta caseta per a tirar al blanc. Que se la vol vendre?

Mostraven una caseta on el pagès tancava les seves eines.

—Quan me donarien?

—Tant.

El pagès se grata, s'estira els llavis, es passa la mà pel front, fa anar la cama nirviós, i finalment accepta. Es fa el tracte, però quan els artillers es retiraven per a començar els seus exercicis, el pagès els hi preguntà:

—Escoltin, i si no la toquen?

—Si no la toquem, la caseta seguirà essent vostra.

Els bells mots

La Veu ja té un altre mot que ha aplicat al paro. Ne diu «l'atur». Sembla un peix.

Però el que ha deixat astorats als seus amics, companys i oients en aquestes sessions de debats inacabables ha estat el senyor Bofill i Matas. Comença perquè a tothom li diu: «La vostra senyoria.»

Per casa la ciutat corre una anècdota que uns atribueixen an En Bofill i Matas i altres an En Muntañola. L'anècdota és divertida i és estrany que no l'hagin arplegada els castellanistes.

En Bofill—o en Muntañola, és igual—al final d'una sessió, cridà a un ordenança.

—Miri, vagi a dalt i que li donguin el capell bombí.

—Què?

—El capell bombí.

L'ordenança puja a complir l'encàrrec. Demana de part del senyor Bofill—o del senyor Muntañola—el capell bombí. No l'entenen. Ell insisteix. A l'últim li diuen:

—Digues al senyor Bofill que no tenim més que gaseoses i cerveses.

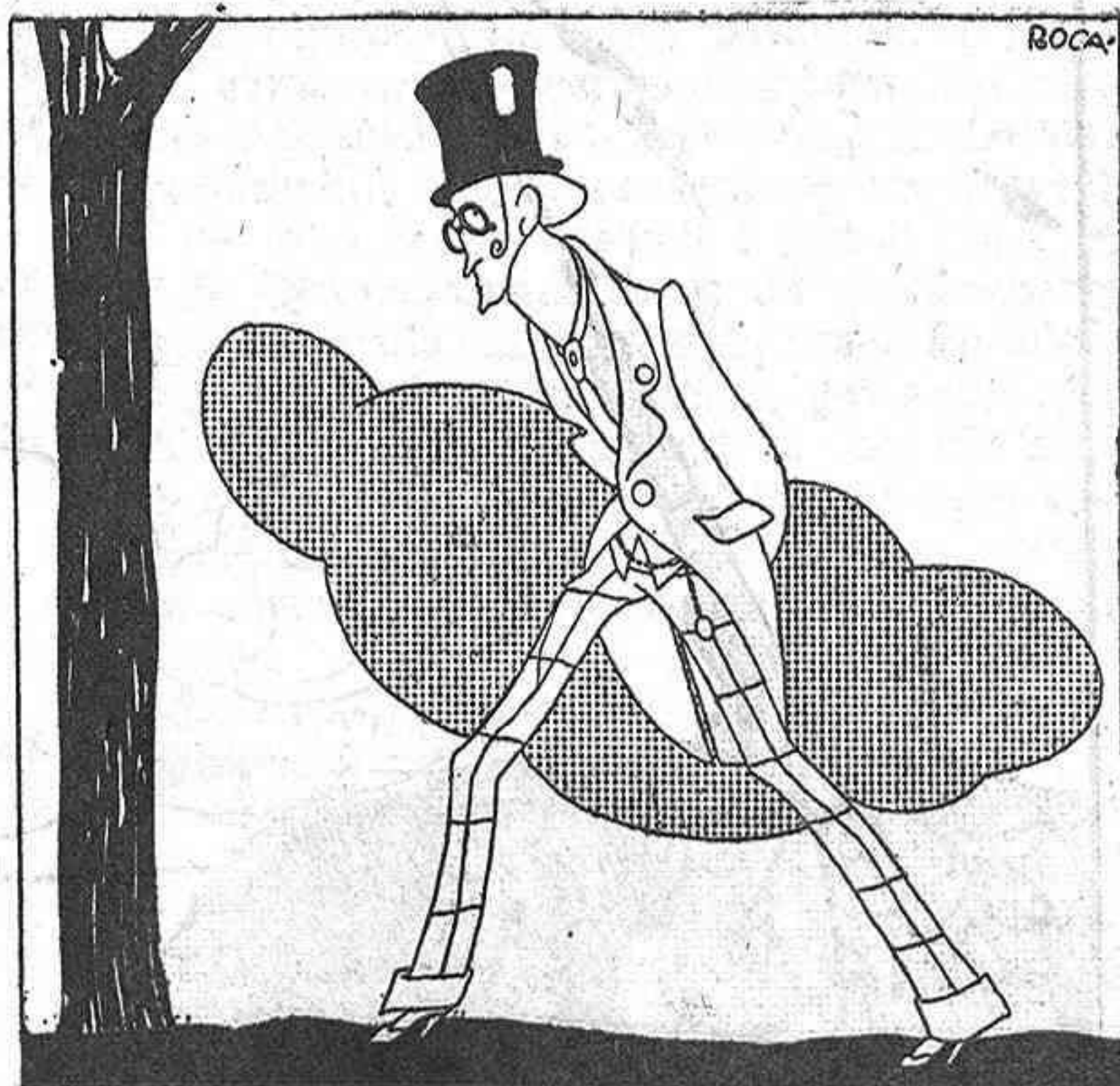
Baixa al Saló; En Bofill allarga la mà i l'ordenança, tot confós, li etgega:

—He demanat el capell bombí i m'han dit que no tenen més que gaseoses i cerveses.

TERMÒMETRE

—No falla; quan els altres porten sobretodo, senyal que fa fret.

TORNANT DE LA FIRA

—Vès si no ho sabré jo, si és un gall o és un oapó!... La meua dona ha estat llevadora!...

El bohemí Carbonell surt de casa amb un amic i, al trobar-se al carrer, s'adona que fa molt fret.

—Noia!—diu cridant a la seva dona que és al balcó—Tira'm el meu automòbil!...

L'amic, intrigat:

—Com? Un automòbil t'ha de tirar pel balcó?

—No—respon En Carbonell.—Es el meu abric, que va tirant endavant... a copia de benzina.

Bon Nadal!

Bon Nadal, llegidors, bon Nadall! Encara que els aliments s'hagin apujat molt ens farem càrrec de que un dia és un dia, i treient-ho de les propines, o dels avenços o d'allà on sigui, hem de celebrar la festa.

Començarem la vigília; amb l'escusa d'anar a la missa del gall, anirem primer a l'Andén i després a cà'l Joan. Després de sopar correrem pels carrers tocant la guitarra. El bon Jesuset ens farà present d'una d'aquelles nits barcelonines humides en les quals l'asfaltat de les Rambles i l'empedrat dels altres carrers i l'enquitranat del Passeig de Gracia, semblen miralls negres o brillants del Brasil si vos sembla més poètic. Una d'aquestes nits sense fret ni calor en veritat, però en les quals, si un

porta una miqueta d'ardencia dintre, fa calor de una manera decidida i te treus l'abric i cantes:

A Bethlem volem anar!

i es va a Bethlem i a Jerusalem i a descobrir i l'Amèrica si convé, que al cel hi han moltes estrelles i cada un hi té la seva i elles son qui han de guiar-nos pels camins de la vida. Als reis d'Orient els portaren al portal de Bethlem (que era la salvació); a nosaltres podrien portar-nos de mal cap, que fora la perdició, de l'ànima segurament i probablement del cos; però no, les estrelles son bones persones, àdhuc les de cafè-concert, i ens portaran al llit.

A l'endemà, ben afeitats, estrenant alguna cosa:

(Per Nadal,

qui no estrena no val.)

un berret, uns guants, una corbata, lo que sigui, sortirem al carrer.

—Com va Nadal?

—Felicitats!

—Bon Nadall!

Molt bé, i comprarem una ampolla d'aquell licoret en que ningú ha pensat i tots trobarien a faltar.

Després la gran taulada. Tothom hi serà, menjarem galets, menjarem carn d'olla, aquella gran carn d'olla de Nadal, que no capeixo com no ha sigut encara lloada per cap Carner, per cap López-Picó, per cap Bofill, per cap mossèn Riber, ni per cap altre dels prínceps i infants de la nostra poesia. Una oda a la carn d'olla de Nadal, escrita, no a la castellana, per un que l'enyora, sinó per un que n'està tip, podria ésser un monument de la raça.

Aquella mitja gallina, aquella butifarra blanca que s'aguanta ferma després de la bullida; aquella butifarra negra que's rendeix desseguida i es torna tova com les mamelles d'una indígena del Camerón; aquella pilota, que segons el gran Francesc Pujols, és l'elixir dels convalescents; i el peu de porc i la qua de porc i l'espinada i les potes de l'indiote i la cansalada i el pernil i l'orella. Mare de Déu, quanta neu, vui dir: Mare de Déu, quantaviandal!

I això que'ns descuidem d'aquell tall de vedella que s'anomena conill, i dels ossos plens de moll, que fan que'l plat s'hagi de servir amb forquilla i cullereta. No hem parlat de la plata de la verdura, aquella plata plena de cols verdes i patates pàlides i aquells cigrons que semblen boletes d'or.

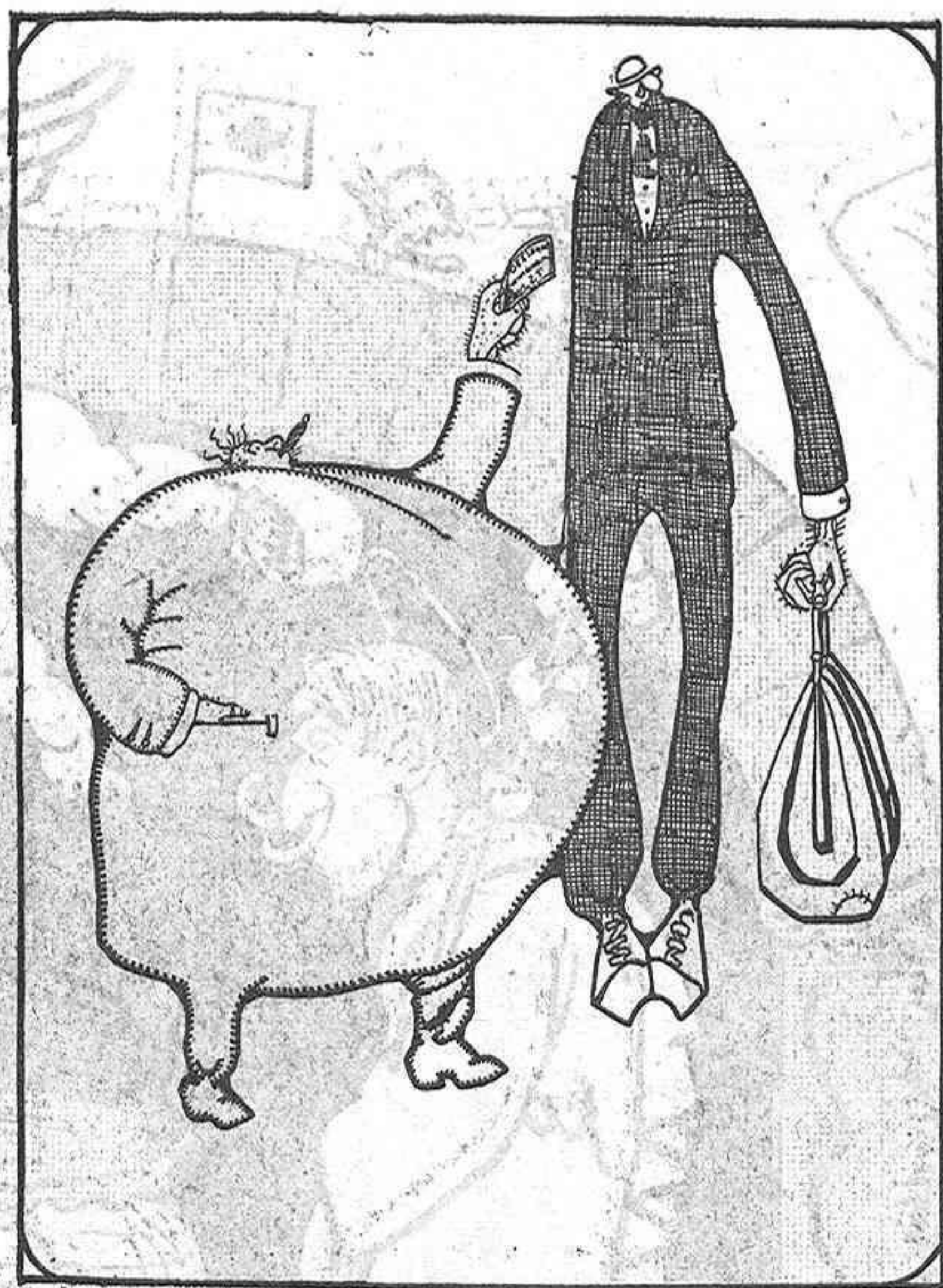
Després menjarem un peix de plata, voltat de talls de llimona que semblen uns grans topacis i moçant un ram de julivert que qualsevol diria fet talment d'esmeragdes.

Menjarem perdius amb cols, que és cosa que's porta l'essència més fina que s'ha inventat des de que'l món és món.

DIUEN DE PARÍS...

«França ha contestat ja a les proposicions de pau de Alemanya»

ELS GENEROSOS

—Li vinc a tornar aquest sac de quartos que va perdre.

—Gracies, bon home. Aquí teniu un bitlletet, torneu-me vintiquatre pessetes i mitja.

I finalment vindrà l'indiot rostit, daurat com un bisbe, opulent com En Girona, i dissimulant de mala manera que lo que és ell és una mina de carbó i qui diu carbó diu tofones i prunes, pinyons, salsitxes, una poma al pap i uns quants torts a la pitrera.

Després els postres; els petits es posaran neules als dits, els grans beurem molt vi i ens desitjarem els uns als altres mil benhaurances per a l'any vinent.

Després ens asseurem davant del pessebre, encendrem els gresolts i cantarem:

«El desembre congelat
confós s'enretira;
maig, de fulles coronat,
porta nova vida.»

Acabada cada estrofa veurem més vi, i al despedir-nos tindrem tots el nas vermell i ens direm:

Feliç Nadal.

“La batalla del Somme”

Aquest suggestiu títol és el d'una pel·lícula que don Joan Pich va tenir l'amabilitat de deixar-nos-en assaborir les primícies el dimarts passat, en la seva coquetona sala de projeccions.

En «La batalla del Somme» un se fa perfecte càrrec de la tragedia de la gran guerra, allí es veuen els inacabables medis que l'enginy humà ha inventat per a destruir les joventuts dels pobles, els efectes esgarrifosos dels canons de quaranta centímetres, la destrucció que escampen arreu tot aquell seguit de màquines infernals i fins se veu amb el cor en un puny, com els pobres soldats surten de les trinxeres a la veu del capità, i emprenen un atac a la baioneta, en el que hi cauen uns quants valents, morts o ferits.

Les tristes escenes de la conducció i cura dels ferits agafen en la claretat de la pel·lícula relleu extraordinari.

I finalment, quan les grans corrues de presoners alemanys son conduïdes pels soldats anglesos, posa en evidència la diferencia de les dugues races, el soldat alemany amb cara fosca de facinerós, brut, mal arreglat, contrasta amb l'alegria i simpatia del soldat anglès que resplandeix més encara al seu costat.

Agraim a don Joan Pich la delicada atenció que va tenir amb nosaltres i desitjariem veure prompte la pel·lícula projectada en cines públics per vergonya del neutral que diu: «no me hable Vd. de la guerra».

L'austeritat de “El Barato”

o el gran Sindreu moralista

Els sistemàtics admiradors de les molçudes pantorrilles estan de dol, car el gran Salvador Sindreu, amo de «El Barato» i del *Palau de la Sabateria Catalana* els hi ha jogat una mala passada.

Tots els nostres *curridus* i vells verds havien ja muntat, per rigorós torn, o siga partint-se la poma com a bons germans, una guardia permanent davant de les vitrines del susdit Palau amb l'objecte d'admirar el bell espectacle que oferien les compradores provant-se sabates de totes menes i calitats. I com és lògic, es veia un bé de Déu de cames capaç de comprometre la jamai prou ponderada *austeritat* d'En Bravo Portillo.

Emperò, el nostre Sindreu, gelós sens dubte de les pantorrilles de les clientes de la casa, dic, del Palau, ha tingut la pensada de fer construir uns paravants, o millor dit, uns tapa-cames que impedeixen la present i futura contemplació del sicalíptic, suggestiu i gratuït espectacle.

En Pep Chil, el nostre immens empresari, quan va enterar-se'n, exclamà indignat:

—Eixe Sindreu, no entén prou bé el negoci. Jo d'ell encara n'hauria fet reclam, anunciant:

!Chés, veniu! Per pocs ralets tindreu sabates i pantorrilles! Són dos coses que compachinen perfectament.

I lo pitjor és que els nostres *curridus* i vells verds, capitanejats per En Vives Borrell, el poeta-flequer, i En Mir i Miró volen ara venjar-se trencant els vidres dels vintidós aparadors del «Palau de la Sabateria Catalana», gloria i orgull de tots els sabates del terror, que diria el doctor Martí i Julià.

I com és natural, En Suárez Inclán ja tremola. Un nou conflicte en perspectiva. ¡Pobre Sanxol!

TENU

El pessebre d'aquest any

Tot-hom o quasi tot-hom se pensava que'l naixement d'aquest any seria cosa mai vista, que no seria un part vulgar sinó que seria bessonada i més encare, bessonada doble; perquè al ensemps que donya Maria, diem-li Alba o *stella matutina*, devia parir Sant Josep, i qui diu Sant Josep diu el Gasset (Rafel) dels nostres pecats.

I per a mantenir més la il·lusió, sortí el senyor Romanones vestit d'àngel de la neutralitat, amb lo que li deixà en Dato i cridà:

—Hossanna! Hossanna! alegreu-vos espanyols. La reconstitució nacional sortirà del ventre d'aquests dos femnòmens.

I tot el país se commogué i envers la cova, diem Madrid, se dirigiren els pastors advertits, mentres menjaven farinetes, de lo que anava a succeir.

El comte de Romanones enfilat a dalt de la cova cridava.

Venid, pastores, venid!

venid todos a adorar

a la inmensa maravilla

que a luz vamos a dar.

I els uns pastors arribaren de Galícia, uns altres de València, els de més enllà d'Asturies, de Navarra, de Lleó, d'Extremadura, d'arreu, menys de terres catalanes i del reialme de Murcia. En aquestes encontrades al oir la veu angelical de don Alvar que'ls hi deia:

«Vols venir tu rabadà?

Vols venir tu rabadà?

Contestaren per boca d'En Lacierva i En Cambó:

«Primer vui esmorzar.»

I l'efecte fou terrible, perquè prompte se donaren compte de que el rabadà no sols no volia anar-hi sinó que tirava rocs als que hi anaven i rocs de dret, a fer mal.

I contra lo lògic i natural i vist de tota la vida, els pastors se posaren al costat del rabadà. I no solament els pastors sinó també els xais, diem-ne poble, i l'àngel compte de Romanones estigué a punt d'agafar la volada.

Josep i Maria se'n sentiren molt, d'aquesta manca de cortesia. Molt, però molt; tant, que les coses no anaren pel camí que tenien d'anar. I vingueren febrades i desmais.

El Romanones aleshores tornà a presentar-se als rabadans rebels i els preguntà altra volta:

«Vols venir tu rabadà?

Vols venir tu rabadà?»

Però ells impertèrrits contestaren:

«Primer vui ermorzar.»

I don Alvar ja no sabia què fer, si volar o no volar. Felixment, ai que tinc! ai que no tinc! l'Alba i En Gasset agafaren mal de ventre i lo que tenia d'ésser un part ha resultat un gastament.

Trist espectacle per a els pastors que tant il·lusionats anaren al naixement.

Els únics que n'han tret profit han sigut els pastors Perpiñá, Queralt i Rius. A l'un l'han fet *conda* i als altres dos calvaris d'una Isabel la Catòlica de les més grosses de totes.

El jardí dels suplicis

Això ve a ésser el Park de Barcelona, jardí dels suplicis per a animals i plantes, àdhuc per a persones.

Dels arbres no'n parlem, n'hi ha prou amb mirar els esquelets d'aquelles magnolies que semblen alçar al cel els braços negres demanant misericòrdia, i aquelles famoses albes en un dia i avui mutilades bàrbarament, i aquelles paneres sense flors, i els hivernacles sense vidres, per a que s'encostipin les plantes tropicals, que dintre d'ells tindrien de fruit una suau escalforeta.

De les pobres bestioles no'n parlem. Fan una pena! Sobre tot les que's revoltent. Aquella cebra que sembla estar a la quadra, aquell cocodril que dorm, les oques, les gallines, els paons ns'ns fan cap llàstima, però les que's subleven? Aquells bisonts als que s'ha tingut de reforçar la tanca no sé quantes vegades, perquè a cops de cap volien tornar als verds prats on nasqueren; aquells cinglars indomesticables, i els tigres que's tiren rabiosament contra les reixes tractant de venjar l'afrenta que'ls hi ha fet un obrer o un estudiant desvagat llençant-los-hi una pedreta al morro. Aquests són dignes de tota mena de consideracions; aquests tindrien d'escapar un dia i anar a l'Ajuntament i menjar carn de regidor, i amb ells els llops i el puma i la pantera i la pobre garça que somnia engabiada.

Uns altres animals hi han allí que s'han resignat: els lleons arnats, l'elefant, aquells óssos que ballen davant de un troç de pa, i els micos ximpls, que davant de un cacauet fan mil cabrioles.

Si jo manés cada dia els hi passejaria per davant els grans voltors aquells, d'ales sempre sagnantes, que ensenyen sempre al públic lo que dona el volguer volar i trobarse amb un ferro. No es veritat Angel Samblancat?

Feliçment la Junta de Museus ha posat a l'admiració del públic una col·lecció de pedres que no menguen ni es mouen i beuen quan plou. Són els únics feliços del Park, els blocs aquells.

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Fracassades les seves gestions de pau, d'aqueixa pau migrada i estantissa amb que intentava ensarronar alhora als neutres i als bel·ligerants, Alemanya, la abans poderosa Alemanya menaça amb el seu braç de ferro-colat als pobles de l'Entente.

Aqueixa menaça, venint d'on vé, de la força bruta disciplinada, del cop de puny melòdic i organitzat, vol dir molt en l'ocasió present. Vol dir: s'han acabat les contemplacions; perquè «a la cuenta», per ells, lo que havien tingut fins ara amb l'enemic eren contemplacions. Aqueixa menaça vol dir: prepareu-vos a veure coses extraordinàries, com si fins avui tot lo que han vist els nostres ulls horroritzats fos cosa corrent.

Aqueix «me la pagaràs!» dels boches, pronunciat a darrera hora, llençat entre el deliri de la fam i les epilèptiques contorsions de la fera acorralada, significa el «mas

dificill» dels equilibristes sensacionals o l'«aquí verán, señores» dels clowns de les barraques de fira.

Realment, fa basarda el pensar amb els terrors que s'amaguen darrera la menaça dels imperis centrals. Sembla que Alemanya vulgui dir-nos: Tot això que haveu vist fins ara, biblioteques en flames, catedrals en runes i criatures sense mans; les deportacions en massa, l'enfonsament del «Lusitania», l'execució de Miss Cavell, els assassinats de Armenia, les destruccions d'hospitals, els bombardeigs de pacífiques ciutats, tot això és res, un joc de nines o una bescambrilla d'apotecari al costat de lo que tindreu el gust de presenciar d'ara endavant. Sembla que vulguin fer-nos comprendre que's canviarà de tàctica i de procediments: a la pietat, a la seva «pietat» a que'ns tenien acostumats, oposaràn un rigorisme inexorable; a l'esperit suau i magnànim dels seus directors, seguirà una crudeltat descarada i una guerra sens quartel; fins ara han mirat prim; des d'avui tancaràn els ulls i embestiràn a cegues.

I això, amics meus, posa els cabells de punta.

Perquè si totes aquelles malvestats que han fet estremir el món i que fins ara ens havien semblat filles de cors endurits o d'homens sense entranyes, resulta que eren obra dels piadosos culturals, imagineu-vos lo que aquests s'atreviràn a executar el dia que ells mateixos se declarin barbres de solemnitat.

XARAU

L'Hèroe ha tornat. Es com era abans, amb les mateixes coses de sempre; tan plè d'aquella fonda ironia dolorosa i tan humana que emociona com una tragedia. L'Hèroe ha tornat i ningú ha tingut res que dir. Abans li volgueren barrar el pas, i ara li han obert camí sense obstacles. La companyia Piera l'ha representat al «Principal» de Gracia amb discreció i amb fort èxit.

Es que l'heroi ha claudicat? Es que els temps són altres? Es que són altres les autoritats?

Esbrini qui vulga quina és la més certa d'aquestes probabilitats. Finalment, ben debatudes i esbrinades, sempre resultarà per sobre de totes, culminant i dominadora, la de que les coses que estan veritablement bé s'obren camí tard o d'hora. I poden estar segurs de que L'Hèroe d'En Rusiñol està bé de debò. Per això està per damunt dels temps i de les autoritats. Enhorabona, Santiago!

A «Romea», com ja anunciàrem, s'ha estrenat una bona adaptació de Las dos escuelas, d'En Capus.

Es diuen i es defensen en l'obra coses que haurien de semblar terribles i esgarrifoses—segons la seva moral—a senyores i senyorettes que l'aplaudeixen, però estan tan ben dites, que aquestes se les empassen sense donar-se'n compte. Per això és un espectacle divertidíssim al que hi afegeix un nou encisament: l'enigma que s'en traspua. ¿Sab la generalitat del públic lo que ha aplaudit i lo que ha escoltat? ¿Han aplaudit sense copçar de l'obra els transcendental sentit o, contràriament, desprecia o desatén la fullaraca retòrica, la finor subtil per a aplaudir el recòndit significat que vesteixen?

Dolç enigma que no acabarà d'aclarir-se mai, que és per si sol tota una llei d'art. Fins que en tot, en l'obra i en el públic, àdhuc fins en l'autor i l'interpret no trobem un ressò, una petjada d'aquesta llei, no anirem bé, teatralment parlant. I perdoni aquell que no pensi com jo penso avui. Per a demà ja no m'hi comprometo.

Els porters del nou cementiri de «La Sagrada Família»

ELS DEPORTS

Altrament—i tornant a lo nostre—En Puga i els seus interpretaren molt bé l'obra, que obtingué un bon èxit.

La Jordi, com deiem, ha tornat a fer *La tieta*. I la gent s'en ha alegrat perquè és un dels *vaudevilles* més encertats del seu repertori. Fins té solta i tot, i això més aviat el perjudica, però el fa més notable.

Ah! Ja quasi no fa ningú *El Verdugo de Sevilla*. I aquest no és fàcil que torni; al revés de lo que ha passat amb *L'Hèroe*. Hi han coses que demanen massa *heroicitat*.

Una advertència a l'Empresa del teatre «Apolo», tot demanant-li, en gràcia a la bona intenció, que em dispensi si em fico en lo que no em demanen.

No li sembla que seria en el seu teatre un gros èxit de públic l'obra inèdita d'En Trigo *Trata de blancas*, que acaba de publicar el primer número de *La novela teatral*?

Apa, doncs, una empena i som-hi!

FARFARELLO

LICEO.—Amb una obra tan gastada com *Aida*, va veure's plè el dimarts a la nit, el «Liceo».

No hi havia altra novetat que el debut del tenor Pertile, que amb tot i tenir un timbre de veu un xic ingrat va fer-se aplaudir. La senyoreta Nieto lluint sa bonica veu; siguent una llàstima que la seva escola de cant no sigui més perfecte. Els demés, senyoreta Canozzi, Masini Pierali i Donini passadors i En Padovani triomfant.

La nota grotesca de la nit van donar-la els pobres esclaus que surten al segon acte que estaven esverats com mai havíem vist.

Per a dissabte està anunciada *Louise*.

Ens sab greu agafar la ploma per a parlar de partits en que hi prengui part el Club favorit de la majoria dels barcelonins: el *F. C. Barcelona*.

I si aquests partits són de campionat encara ens sab més greu. Es tan difícil aconseguir a tothom en aquest món deportiul!

Vegi's sinó lo que li succeí diumenge passat al nostre particular amic i jutge col·legiat senyor Julinés, al arbitrar el partit *Español-Barcelona*.

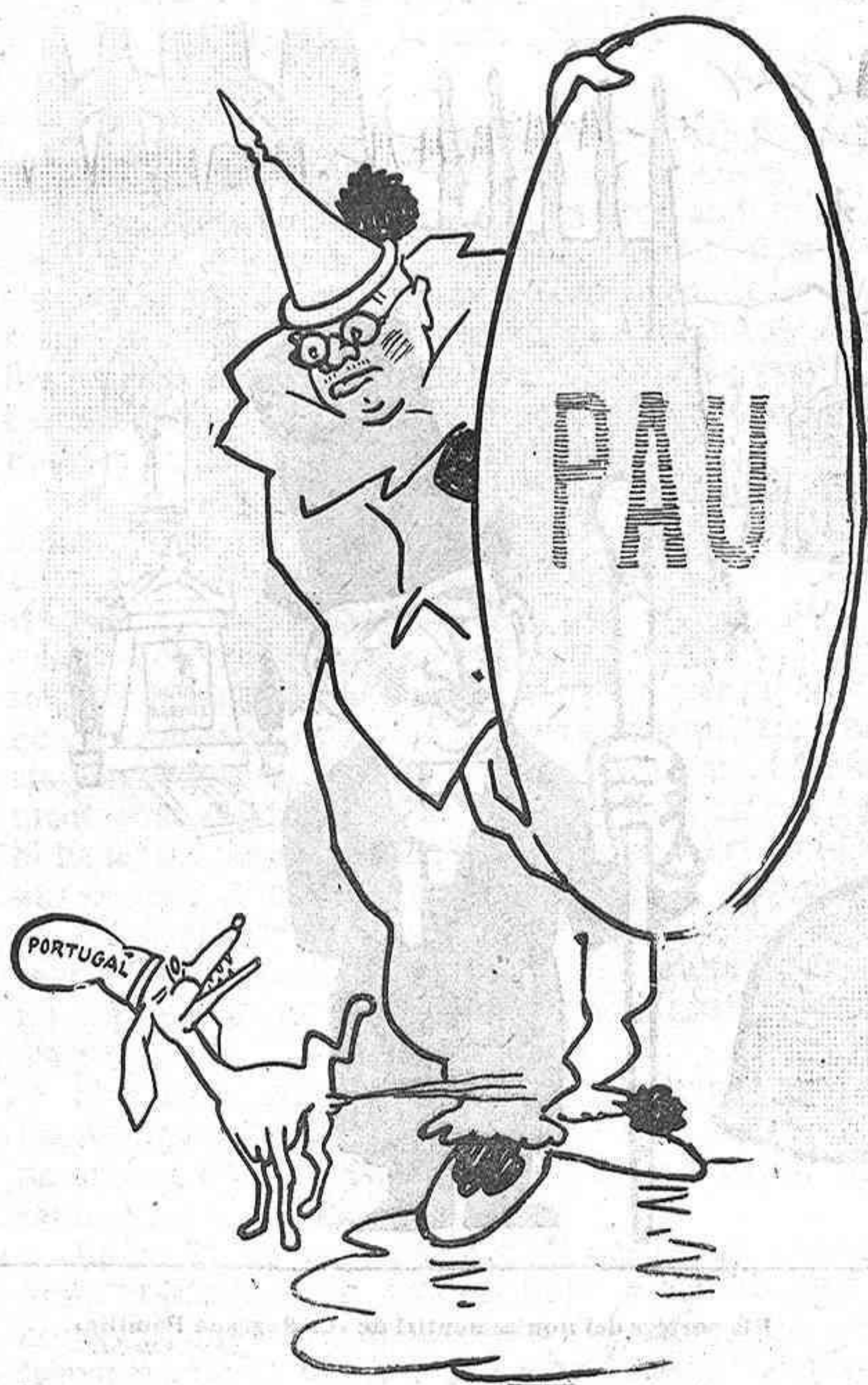
En la nostra modesta opinió—ja que no ens les donem de savis com més de quatre *patums*—el senyor Julinés arbitrà el partit amb tota imparcialitat i amb bastanta competència, sobre tot a la segona part, que és quan se feren els goals.

Però dona la casualitat de que l'*Español* aquesta temporada té un primer equip quals jogadors individualment valen molt, més en conjunt no van gens a l'hora. I resultà que els barcelonins, que tenen bastanta més cohesió, els hi feren tres goals, un d'ells d'un *penalty*.

Veure això i abocar-se al camp tot un grupet de nois de *casa bona* amb l'intent de *linxar* al *referee* fou tot hù. Verament feien pena aquells nens mal criats. Passà la *tormenta*, va renàixer la calma i continuà el joc fins que s'acabà.

I allavors fou lo bò. El susdit grupet de socis de l'*Español*, de nens que tots parlaven en castellà, es dirigí altre cop an el *referee*, que si no el protegeixen, me'l maten. Fins que intervingué la policia i... aquí s'acabà la cosa.

Ara bé. Nosaltres que estavem barrejats entre la *massa*, poguerem apreciar frases com aquesta: *arriale una ostia a*

EL CLOWN EN RIDÍCOL

—Vaja, home, passa el còreol i no'm facis quedar malament davant del públic.

ese cochino, mátale, i altres encara més edificants. Laixò era dit, no per gent ordinària, sinó per gent que, per anar ben vestida, és de suposar que deu o deuria tenir un xic de cultura. I ademés per socis del *Español*, perquè tots aquells engegums excitats portaven l'insignia d'aquest Club en el berret. ¿Què no haguérem dit tots plegats si el públic partidari del *Barcelona* hagués fet una cosa per l'estil amb el partit que va perdre amb l'*España* fa tres setmanes? Segurament que tots els savis, tots els patums, tots els intel·ligents de galeria, s'hagueren indignat tant, que hauria demanat l'expulsió del club blau-grana.

Ara no. Ara ho ha fet un públic castellà i fi, una colla de nois de les classes passives o d'estudiants sense Universitat ni ganes de tenir-ne i... hem de callar.

Hem de callar perquè sinó ens dirien *barcelonistes*. I ja és sabut que molta gent prefereixen que'ls hi diguin *culs d'olla*.

No protestem, doncs, i diem: que el partit fou molt maco; que'l *referee* arbitrà més bé que En Rué; que En *Kinké* del *Español* no estigué a l'alçaria de la seva fama ni En López tampoc; sols En *Pacan* i en Puig ho feren com devien; que En Martínez, del *Barcelona*, s'està fent un devanter centre colossal; que En Viñals i l'Ozores són els dos extrems ideals; que En Sancho és ara el millor mig centre de Catalunya, i que En Reguera, En Costa i En Brú, son un tercet que, quan volen, ningú els hi passa la ma per la cara.

Això és tot. Ara si volen que'ls diguem que'l resultat de 3 a 0 havia d'ésser de 3 a 1. perquè l'*Español* és mereixia ben

bé un goal, també hi estem conformes. Però ¿què hi farem, si el *Barcelona*, quan guanya, ho ha de fer sempre deixant a zero al seu contrincant?

Coses de la vida.

I no parlem més de futbol, perquè en el camp barceloní vegerem entre'l públic al simpàtic Casellas del *España*, i ja és sabut que aquest xicot no deixa de jugar cap partit de campionat per lo que suposarem que'ls de Sabadell s'havien sospès. Aixís fou en realitat.

I ara felices Pasqües a tots els *sportmen* (sense estrena, eh?) i no acalorar-se, que la vida és curta.

HIP

P. S.—El Club de Mar del C. A. de D., ens ha remès una mostra dels segells editats per a propaganda del Campionat Català de Rem, celebrador el dia 7 jener.

Agraim la finesa i els recomanem que entrenin força els seus equips, no sigui que'ls donguin una sorpresa. Ja és sabut que en sport no es pot refiar un de res. Al *tantol*—H.

DE INTERÉS PER A TOTS ELS CATALANS

Una gran obra en premsa

Tenim l'immensa satisfacció de comunicar a nostres estimats llegidors i al públic en general, que es troben ja molt avençats els treballs preparatoris per a la publicació d'una obra que, donada l'empenta dels ideals nacionalistes a la nostra terra, ens estava fent tanta falta com el pa que mengem. Se tracta de donar a la llum, molt aviat, una completa HISTORIA DE CATALUNYA que respongui a la necessitat urgent de les ansies culturals de tots els catalans.

S'ha de convenir en que, de totes les histories que es coneixen fins avui, no n'hi ha cap digna de l'actual generació. Unes per estar escrites en castellà, altres pel seu excessiu volum i cost, les més per la seva deficiència, no n'hi ha una sola que respongui a les modernes aspiracions de l'home d'estudi ni del llegidor curiós.

Segurs, doncs, de la veritable importància i de l'absoluta urgència del projecte, hem fet tota mena d'esforços i treballs per a que, posant-hi de la nostra part l'amor i la bona voluntat que li són deguts, la seva realització fós un fet a no trigar. I avui podem anunciar que ha començat a entrar en premsa la

HISTORIA DE CATALUNYA

escrita per don Francisco de Bofarull i Sans.

La competència de l'autor en aqueixa especialitat de obres, no som pas nosaltres els cridats a vantar-la. De tothom i amb completa unanimitat és reconeguda; i en mèrits d'ella el senyor Bofarull, home de vastíssima cultura, ha exercit l'important càrreg d'Arxiver del Palau de la Corona d'Aragó, se'l coneix com un dels més notables historiadors de Catalunya, i té fama sòlidament adquirida en aqueixa llei de treballs de recerca i d'investigació. Per això no dubtem gens a l'afirmar que el nom de l'autor serà la primera garantia de la nostra HISTORIA DE CATALUNYA, pròxima a publicar-se.

En lo que atany a la part material, respecte a la presentació i a les qualitats tipogràfiques, com que es tracta de nosaltres mateixos, que gracies a Déu tenim solvència i posem fè i activitat en les nostres coses, no volem avançar encara cap detall. Molt aviat el públic, judicàrà la nostra tasca; però estem segurs de que podrem demanar el seu judici amb tota tranquil·litat d'esperit.

Ara com ara sols volíem tenir el gust d'anunciar la bona nova als nostres llegidors i a tots els catalans desitjosos de poguer fullejar una bona Historia de sa terra, i dir-los: Els treballs per a la publicació de l'HISTORIA DE CATALUNYA del gran historiare Bofarull estàn avençadíssims.

Res més, per ara. Proves són amors, com diu la dita.

sim text, vers i prosa dels artistes Picarol, Passarell, Pal i altres ninotaires.

Al tanto! No cal dir-los res més.

Es diu que hi ha una veritable rivalitat entre En Prat de la Riba i En Josep Baró Mas. Els dos es disputen el domini de la nostra dolça Patria. En Prat diu que ell és l'amo de Catalunya i En Baró assegura que ell, en canvi, és l'amo del... *Poble Català...* el diari que encara surt.

I tots dos tenen raó!

Ja som al temps dels galls i dels turrans i de les *dècimes*. El senyor Esteve està ataleiat dibuixant un cartellet que diu: *No se dan aguinaldos.*

Cal pensar, en aquesta hora, en els germans que lluiten, lluny, sense Nadal.

Exigim que els *aguinaldos* que no dona el senyor Esteve se'ls hi demanin pel Nadal del Llegionari. Es obra de justícia.

Els de l'«Atracció de Forasters» supliquen al Governador que no permeti cridar *derrotes de guerra* als venedors de diaris.

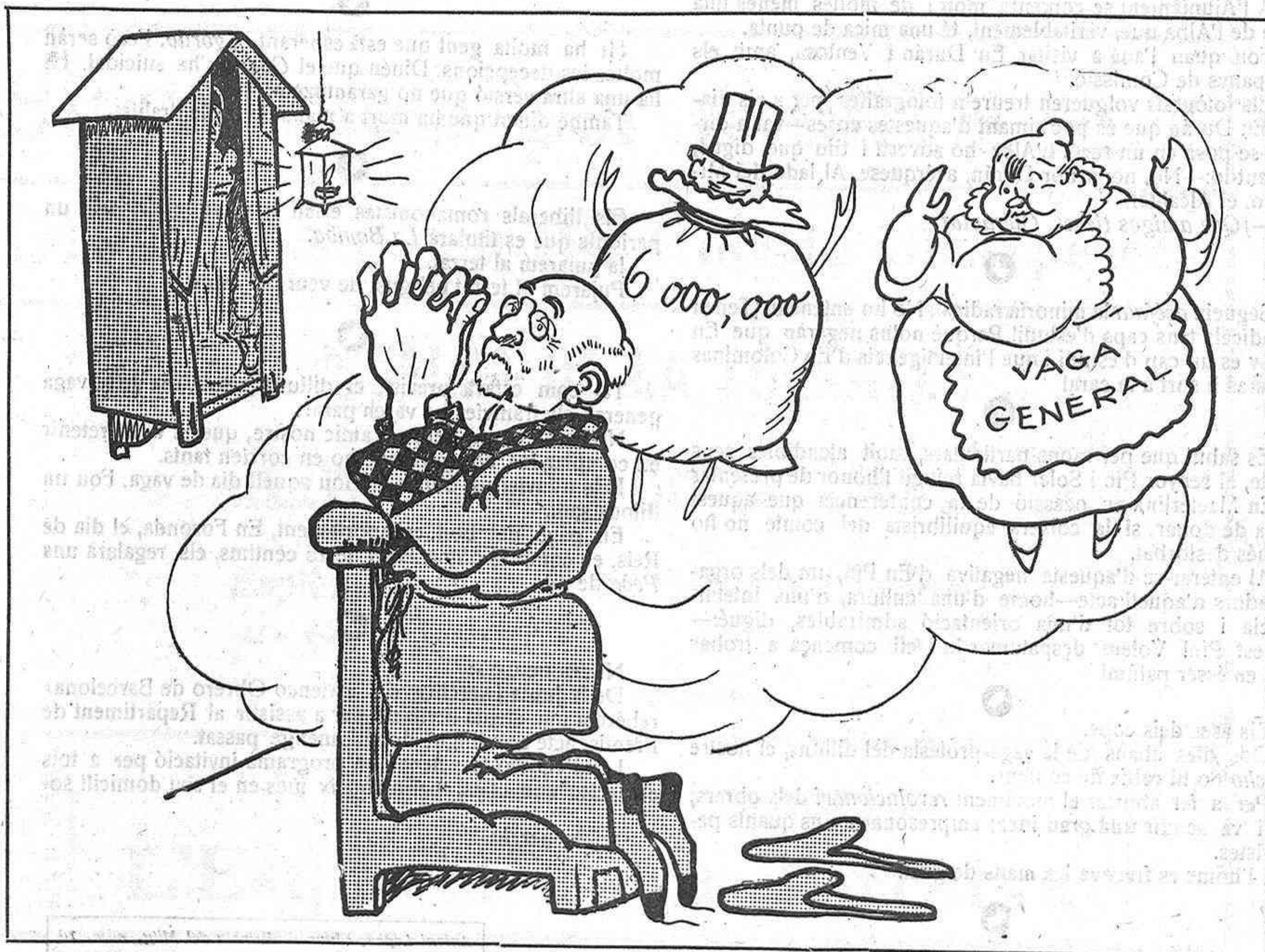
Diuen que aixís no se feriràn susceptibilitats dels estrangers.

Això rai, que cridin la victoria del contrari, i estàn llestos.

ESQUELLOTS

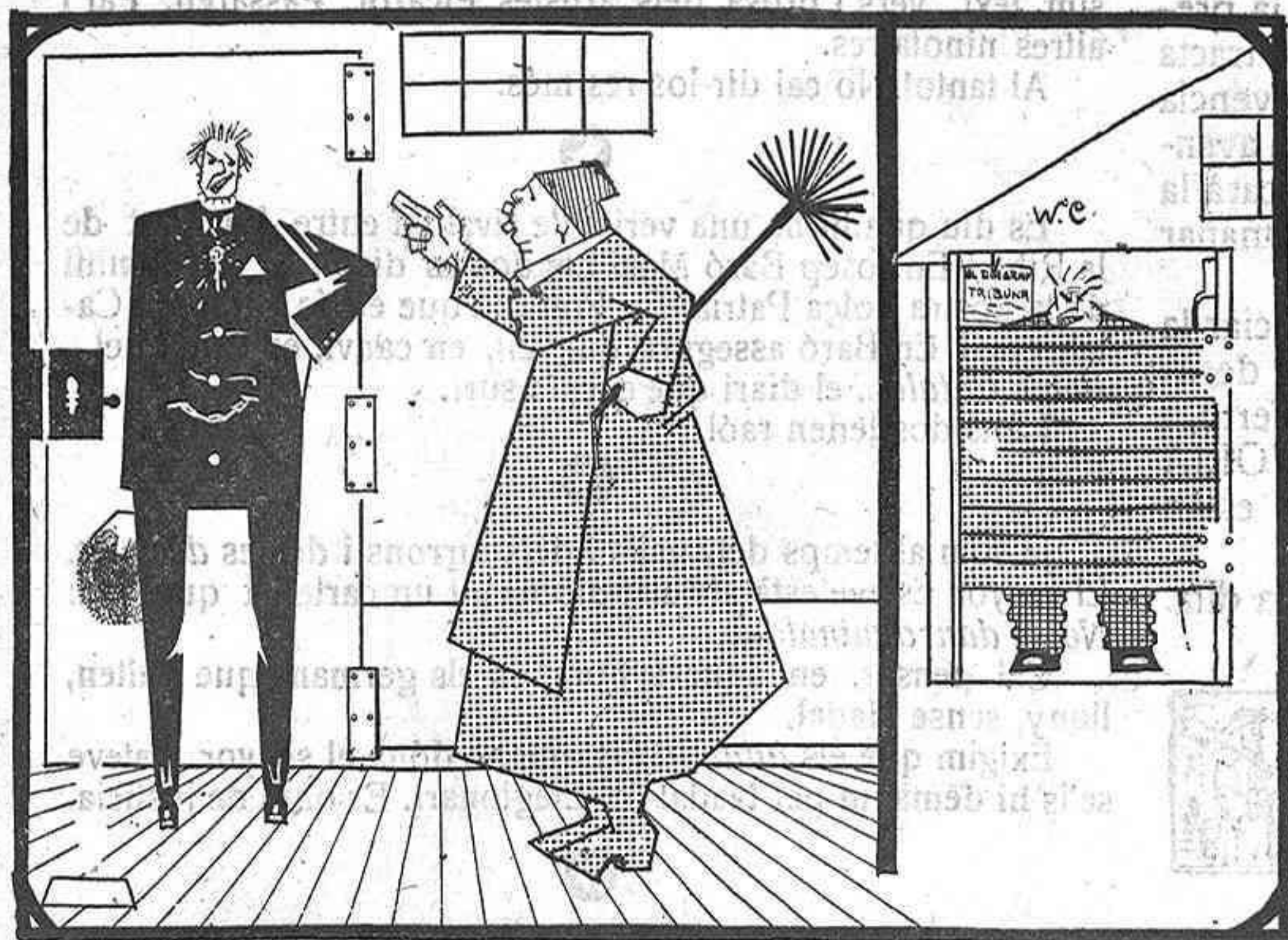
Molta part del número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA que estem preparant per a la setmana que vé, anirà dedicada a commemorar la diada de els Sants Ignocents.

Constaràn en el número notables dibuixos i caricatures originals de Gabriel Alomar, Rovira i Virgili, Marius Aguilar, Marquina, Jeph de Jespus, Rusiñol, Burgas, etc; i escullidís-

EL PREC DE UNA AUTORITAT

—ja que m'ha tocat la gorda, ara al menys me toqués el gordo.

VIGILIA DE FESTES

—Es dir que m'haig d'esperar?... tots els llocs són ocupats?

—Fill meu, se veu que aquests dies tot-hom se pnruga.

A l'Ajuntament se comenta molt i de moltes menes una frase de l'Alba que, veritablement, té una mica de punta.

Fou quan l'anà a visitar En Durán i Ventosa, amb els companys de Comissió.

Els fotògrafs volgueren treure'n fotografies per a els diaris. En Durán que és poc aimant d'aquestes coses—val a dir-ho—se posà en un recó! L'Alba ho advertí i diu que digué, cridant-lo:—No, no; señor Durán, acérquese. Al lado del Ministro, el Alcalde!

—¡Que amigos tienes, Olérdola!

Segueix acéfala la minoria radical. No ho entenem. ¡Tenen el radicals tans caps d'estudi! Perquè no'ns negaràn que En Dessy és un cap d'estudi i que l'intel·ligencia d'En Colominas Maseras li surt a la cara!

Es sabut que per raons particulars, molt atenedibles sens dubte, el senyor Pin i Soler havia refugit l'honor de presentar an En Maeterlink en ocasió de la conferencia que aquest havia de donar, si la coixera equilibrista del comte no ho hagués destorbat.

Al enterar-se d'aquesta negativa d'En Pin, un dels organitzadors d'aquell acte—home d'una cultura, d'una intel·ligencia i sobre tot d'una orientació admirables, digué:—Aquest Pin! Volem despatumar-lo i ell comença a trobar guís en ésser patúml

Els ases dels cops.

Dos dies abans de la vaga-protesta del dilluns, el nostre Sancho no hi cabia de content.

Per a fer abortar el moviment *revolucionari* dels obrers, se li va acudir una gran idea: empresonar a uns quants periodistes.

I l'home es fregava les mans de gust.

A qui presentarà la *décima* En Rius i Rius?

—Home! Està ben clar!

Al ministre de la Governació.

S'ha inaugurat a Sitges, el nou edifici que per a Hotel ha construït l'antic Hotel Subur.

Lo millor de la festa fou el brindis del nostre Rusiñol *creador* de Sitges, clavant a la punta de la forquilla als reformadors de l'hermosa vila catalana, que si per una banda ha guanyat en riquesa, en altres ha perdut en poesia.

En la Sala Mozart, les nostres *intelectuals* de la Junta de Dames hi han donat una sèrie de conferencies.

La darrera anà a càrrec de la celebrada novelista senyora Concha Espina.

Al sortir del casal del carrer de la Canuda el senyor Esteve ho deia:

—Aquesta Espina se m'ha clavat al cor.

Li havia agradat més que el nostre Alcover, no sols perquè era femella, sinó perquè parlava en castellà.

Dissabte passat un 'cavall d'un cotxe de plaça va clavar una mocegada al pit d'una noia maca que passava.

Mireu, quin penço més papitesc!

Quina enveja deuria tenir el cotxer!

Hi ha molta gent que està esperant el *gordo*. Però seràn moltes les decepcions. Diuen que el *Gordo* s'ha suicidat. Hi ha una altra versió que no garantitzem:

També diuen que ha mort a mans de la Neutralitat.

Els lliberals romanonistes estàn a punt de fer sortir un periòdic que es titularà *La Bomba*.

Ja pujarem al terrat.

Pujarem al terrat pel gust de veure-la caure.

Tal com estava previst, el dilluns passat, dia de la vaga general, els tramvies no varen parar.

No varen parar, però un amic nostre, que es va entretenir en comptar-los, assegura que no en corrien tants.

Pels tranviars, doncs, no fou aquell dia de vaga. Fou un dijous sant.

En pago del bon comportament, En Foronda, el dia de Reis, en comptes d'una *Pepa* de 15 cèntims, els regalarà una *Pepa* de ral.

NOTES DE CASA:

De la Junta Directiva del «Ateneo Obrero de Barcelona» rebérem una atenta invitació per a assistir al Repartiment de Premis, acte que tingué lloc diumenge passat.

I de l'«Orfeó Gracienc» un programa-invitiació per a tots els actes anunciats, per a aqueix mes en el seu domicili social.

A tots mercès.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

Ja ha sortit el popularíssim

ALMANAC

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

per a l'any de D. N. S. 1917

Un tom amb tot lo més bo i millor
de ninotaires i escriptors de la terra } *PREU: DOS RALETS*

Bloc Català per a 1917 - UN ral

Dietarios para 1917 desde UNA peseta

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Almanac per a 1917

Esplèndida Galeria de Catalans Il·lustres

40 retrats

40 biografies

PREU: UNA PESSETA

ANY NOU

Número extraordinari de

L'Esquella de la Torratxa

ANY NOU

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del GirPostal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

SOMNIS D'ARANYA

— Amb tal que tragués la rifa,
me casava'amb el més tifa.